

glasnik Farmaceutске komore

apotekarska praksa

▣ broj 58 ▣ decembar 2006 ▣ ISSN broj 14511-827

**Srećna Nova godina
i Božićni praznici!**

Odbrana moje kože je aktivirana.

Samo Eucerin® pH5 Losion za telo dubinski jača prirodni odbrambeni mehanizam vaše osetljive kože.

pH5 EnzymSchutz™ Jedinstvena formulacija pH5 enzimske zaštite aktivira koži svojstvene enzime - klinički potvrđeno*
www.Eucerin.com

Eucerin®

MEDICINSKI PROGRAM ZA NEGU KOŽE
Samo u apotekama

* Schepky, A.G., Holtzmann, U., Bohnsack, K., Filby, A., Max, H., Radolph, M., Wenck, H., Ripplke, F.: Novel effects of an acidic humectant: combination result in protection and activation of enzyme activity in human skin. J.Eur.Acad.Derm.Venerol. 2005, 19 (Suppl.2):51

Za sve dane, za potajne nade, za neostvarene želje, za ljubav i praštanje,
za slogu i razumevanje u godini koja je pred vama, sve najlepše želi vam
Uređivački savet

SADRŽAJ

Aktivnosti Komore

Događaji u Farmaceutskoj komori Srbije
koji su obeležili 2006. godinu 4

IV kongres farmaceuta Srbije 6

Prikaz web prezentacije
Farmaceutske komore Srbije 7

Virtuelna škola obrazovanja – vaša e-učionica . . . 10

Savremena farmacija: unapređenje zdravlja
i kvaliteta života 12

Sekcija za farmaceutsku tehnologiju
i kozmetologiju 13

Sekcija za farmakoekonomiju 14

Esencijalni lekovi za reproduktivno zdravlje . . . 15

Javno zdravlje 18

Vreme znanja 20

Vesti 22

Nagrade za poslovnu izvrsnost
Apotekarskoj ustanovi “Novi Sad” 23

APOTEKARSKA PRAKSA - Glasnik Farmaceutske komore Republike Srbije

Glavni i odgovorni urednik: Dipl. pharm. spec. Dragana Sovtić

Stručni redaktor: Prim. mr sc. pharm. Suzana Miljković

Saradnik: Nebojša Uskoković

Izdaje: Farmaceutska Komora Republike Srbije, Dečanska 8a, 11000 Beograd, Srbija

tel/fax: +381 11 32 43 144, 32 46 795, **e-mail:** pharmkom@verat.net, web:www.farmkomsr.org.yu

poslovni račun: 110-1026010005069-94

DOGAĐAJI KOJI

- 10 i 11. 12.2005.- održan Drugi stručni sastanak u organizaciji Farmaceutске komore Srbije "Obaveza farmaceuta u farmaceutskoj zdravstvenoj zaštiti"
- 16.01.2006. – Odbor za pripremu konstituisanja i početak rada Farmaceutске komore Srbije počeo sa radom.
- " Nacionalni registar lekova" Agencije za lekove i medicinska sredstva Srbije izašao iz štampe

- 09.02.2006. – Doneta privremena Statutarna odluka Farmaceutске komore Srbije
- *Crown Agents* završio projekat „Poboljšanje upravljanja lekovima“ u Srbiji. Projekat je trajao 31 mesec i uključio 18 stručnjaka iz inostranstva i 160 iz Srbije.
- 28.02.2006.- predstavljena dva priručnika čije je pisanje podržao *Crown Agents*, „Priručnik za farmakoekonomske evaluacije“ i „Farmakovigilanca i bezbedna primena lekova“.

- 10.03.2006 – doneta odluka o rapsivanju izbora za Skupštinu Farmaceutске komore Srbije
- 11.03.2006. –održani četvrti tradicionalni Prolećni farmaceutski susreti u organizaciji BB Soft-a
- 15.03.2006.- prof. Dr. Ivanka Miletić izabrana za predsednika FDS
- 25.03.2006.- prvi susreti studenata Medicinskog i Farmaceutskog fakulteta
- 30.03.2006.- održan seminar za moderatore komore „Timski rad“

- **APOTEKARSKA PRAKSA** proslavila svoje 50 jubilarno izdanje
- 01.04.2006.- održan četrnaesti stručni sastanak SPAS-a
- 06.04.2006.- održan seminar za moderatore komore „Upravljanje konfliktima“
- 07.04.2006.- u Beogradu obeležen Svetski dan zdravlja
- 05.-08.04.2006. – na Zlatiboru održan seminar sa temom „Farmaceutska zdravstvena zaštita“
- 13.04.2006. u Budvi je otpočeo seminar sekcije za bolničku farmaciju

- Održani izbori za članove Skupštine Farmaceutске komore Srbije: Ogranak Vojvodina - 09.05.2006., Ogranak Užice - 09.05.2006., Ogranak Niš- 10.05.2006., Ogranak Beograd - 12.05. 2006.
- 11. i 12.05.2006.- održan Drugi sajam farmacije „FARMEKSP0“
- na Farmaceutskom fakultetu u Beogradu usvojen nov studijski program diplomskih akademskih studija za smer magistar farmacije
- 17.05.2006.- u Subotici održan seminar Udruženja farmaceuta Vojvodine, „Koža i telo“
- 19.05.2006.- započela realizacija projekta „Promocija zdravlja i prevencija bolesti žena“

- 06.06.2006.- na prvoj konstitutivnoj sednici Skupštine Farmaceutске komore Srbije, verifikovani mandati članovima Skupštine
- 06.06.2006.- mr pharm. spec Zlata Žuvela izabrana za direktora Farmaceutске komore Srbije, za predsednika Skupštine mr ph. Dubravka Urošev i za predsednika Upravnog odbora mr ph. Nebojša Jorgovanović
- 07.-09.06.2006.- UFTS „Sveti Sava“ održalo na Tari deveti po redu seminar

SU OBELEŽILI 2006.

JUL-AUGUST

- 20.07.2006. - Ministarstvo zdravlja Republike Srbije dalo saglasnost na Statut Farmaceutске komore Srbije
- 21.08.2006. – Agencija za lekove i medicinska sredstva Srbije sertifikovana prema zahtevima standarda ISO 9001:2000
- 25.-31.08.2006. - u Brazilu održan 66-Svetski kongres farmacije i farmaceutskih nauka- FIP 2006
- u Privrednoj komori Srbije oformljena radna grupa čiji je cilj rešavanje problema proizvodnje i prometa lekova u Srbiji

- 07.09.2006. – pokrenuta inicijativa za donošenje odluke o članu Farmaceutске komore Srbije za člana Zdravstvenog saveta Srbije
- 26.09.2006. - UO Farmaceutске komore Srbije predložio kandidate koji bi kao članovi radne grupe učestvovali u pripremi teksta za Nacionalnu farmakopeju i Formule magistrales
- 26.09.2006. - odlučeno da se Treći stručni sastanak organizuje u prvom kvartalu 2007. godine sa temom "Terapija bola kod starih ljudi OTC preparatima".

SEPTEMBAR

OKTOBAR

- 25.10.2006. - održana druga sednica Skupštine Farmaceutске komore Srbije na kome su izabrani Sudovi časti I i II stepena, Etički odbor i Odbori ogranka.
- 06.10.2006. - promovisana je nova knjiga za farmaceute „Medicinska biohemija“ prof. dr. Nade Majkić-Singh
- 04.-07.10.2006. - UFTS „Sveti Sava“ održao deseti po redu edukativni seminar u Beogradu
- 25.-29.10.2006. - na Zlatiboru održani tradicionalni Oktobarski susreti Farmaceutskih tehničara Srbije

- 28.11.-02.12.2006. - održan IV KONGRES FARMACEUTA SRBIJE sa međunarodnim učešćem. Kongresu je prisustvovalo oko 2400 učesnika iz Srbije, zemalja u okruženju, Evropske unije, Turske, Velike Britanije, SAD i Australije.
- 22.11.2006. - održan seminar za moderatore komore "Komunikacija sa medijima"

NOVEMBAR

DECEMBAR

- 01.12.2006. - Farmaceutska komora Srbije promovisala svoj novi sajt
- 01.12.2006. - Farmaceutska komora Srbije promovisala inovacioni projekat „Virtuelna škola obrazovanja“
- 01.12.2006.- Farmaceutska komora Srbije podržala farmaceute da se aktivno uključe u praćenje neželjenih dejstva leka i u tu svrhu podelila hiljadu primeraka priručnika „Farmakovigilanca i bezbedna primena lekova“.
- 14.12.2006. - prof. dr. Nada Kovačević izabrana za dekana Farmaceutskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

apotekarska
praksa

IV KONGRES FARMACEUTA SRBIJE

Farmaceutska komora Srbije je imala uspešnu prezentaciju na 4. Kongresu farmaceuta Srbije. Tema njene prezentacije je bila „Nova zakonska regulativa – licenciranje farmaceuta“. Prezentacija je imala za cilj da prikaže važnost saradnje farmaceuta sa svojom Komorom. Prvi deo izlaganja bio je posvećen Zakonu o komorama zdravstvenih radnika sa posebnim akcentom na one članove Zakona koji govore o licenci. Druga dva izlaganja su bila vezana za pakete obrazovanja, a njih su izložili prof. dr. Milan Jokanović i prim mr sci. pharm. Ljiljana Vučković.

Deo prezentacije koji se odnosio na paket obrazovanja išao je u smeru edukacije farmaceuta po planu Farmaceutске komore Srbije u osposobljavanju farmaceuta za rukovanje farmaceutskim otpadom. Cilj ovog paketa je da obezbedi i osigura obuku i obrazovanje iz ekologije po uzoru na već pripremljene Evropske zakone iz ove oblasti.

Paket obrazovanja na sprovođenju farmakovigilance je imao za cilj da motiviše farmaceuta da se uključi u prijavljivanje neželjenih dejstava lekova u skladu sa donetim Zakonom, sa posebno istaknutom namerom Farmaceutске komore da svako evidentirano neželjeno dejstvo lekova bude bodovano za licencu.

Deo prezentacije koji se odnosio na Virtuelnu školu obrazovanja koji je važan deo redizajniranog sajta Farmaceutске komore Srbije prezentovali su svako u svom delu dipl. ing. Suzana Linić i mr. pharm. spec. Dragana Sovtić. Po Odluci Upravnog odbora Farmaceutске komore prezentaciju je u celosti sprovela direktor Komore mr. pharm. spec. Zlata Žuvela.

PRIKAZ WEB PREZENTACIJE FARMACEUTSKE KOMORE SRBIJE

WWW.FARMKOMSR.ORG.YU

Farmaceutska komora Srbije prvi put se predstavila na Internetu 2001. godine na adresi www.farmkomsr.org.yu. Web sajt je urađen za potrebe tadašnje organizacione strukture i rada Farmaceutске komore Srbije. Prema tadašnjem Zakonu o komorama zdravstvenih radnika nije postojala definisana zakonska obaveza o licenciranju farmaceuta za rad u zdravstvenim ustanovama.

U svom sadržaju prva prezentacija je imala strane:

- Kalendar događanja interesantnih za farmaceute u obliku liste – pregleda najosnovnijih informacija o događanjima i njihove najave
- Aktuelnosti – kratki opis aktuelnosti u radu Farmaceutске komore
- Publikacije – prikaz glasnika „Apotekarska praksa“
- Dokumenti – navođenje najvažnijih dokumenata Statut i Etički kodeks Farmaceutске komore Srbije
- Struktura – prikaz tadašnje organizacione strukture i broj članova u okviru pojedinih organizacionih jedinica
- Kontakt – prikaz osnovnih kontakt podataka

Redizajn web prezentacije je napravljen prvi put 2004. godine. Sadržaj je prilagođen Prvom stručnom sastanku Farmaceutске komore Srbije. Cilj nove prezentacije je bio da se otpočne sa realizacijom Pilot projekta „Kako farmaceut treba da koristi prednosti interneta za informisanost i edukaciju“.

U svom sadržaju ova prezentacija je imala sledeće strane:

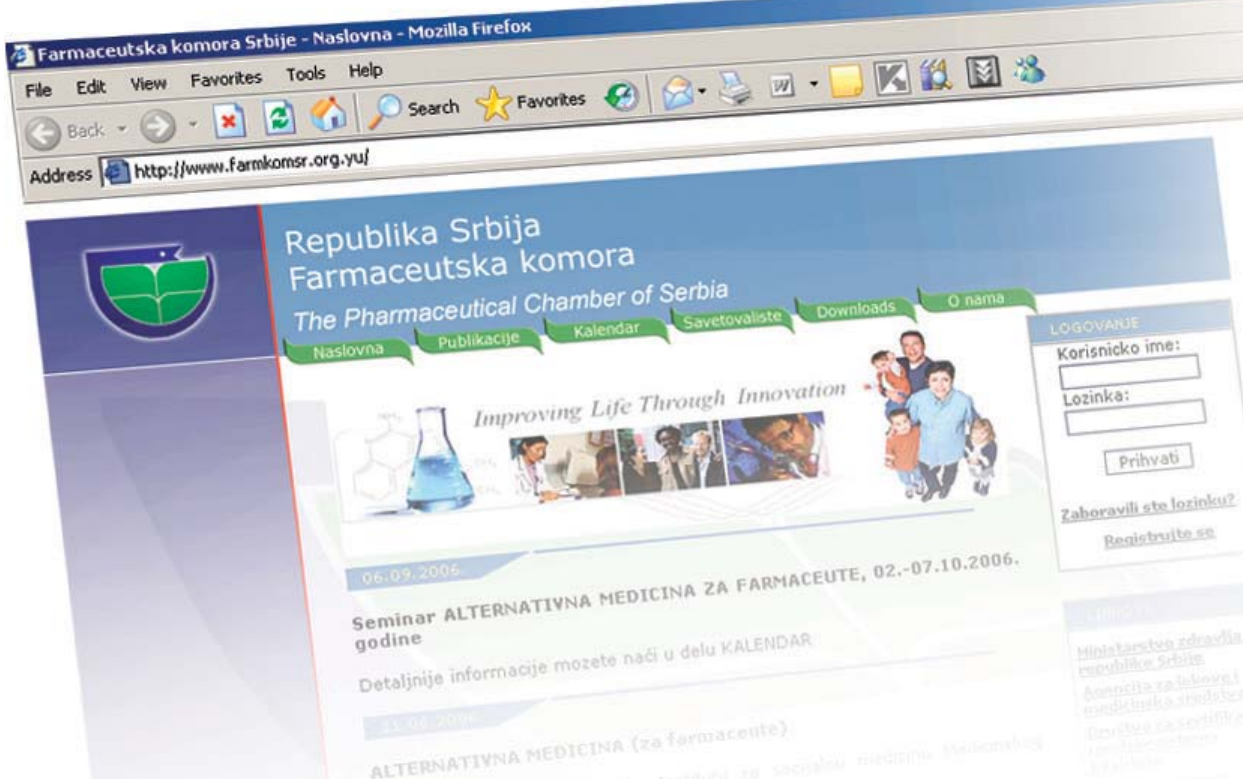
- Publikacije – prikaz glasnika „Apotekarska praksa“
- Kalendar događanja interesantnih za farmaceute u obliku liste – pregleda najosnovnijih informacija o događanjima i njihove najave
- Savetovalište – u pripremi
- Downloads – strana sa koje su se mogli preuzeti dokumenti Statut i Etički kodeks Farmaceutске komore Srbije, tekst „Medicinski biohemičari“
- O nama – kratak prikaz Farmaceutске komore
- Registracija korisnika
- Lista korisnih linkova

Novi predlog web prezentacije Farmaceutске komore Srbije urađen je za potrebe nove organizacije i novih obaveza Farmaceutске komore Srbije da licencira rad svojih članova, u skladu sa novim Zakonom o komorama Srbije. Pri tom, novi predlog nosi sa sobom sveukupan redizajn, koji korisnici vide već pri prvom susretu sa web prezentacijom, ali istovremeno donosi i potpuno novu strukturu, izvedenu drugačijom tehnologijom, koja podržava nove zahteve i daje nove mogućnosti.

Polazni zahtevi za funkcionisanje web sajta

- Selekcionisan pristup određenim sadržajima od strane određenih korisnika (administrator sajta, korisnik detaljnih podataka na sajtu Farmaceutске komore-članovi Komore, korisnik Kontinuirane edukacije)
- Mogućnost korišćenja raznovrsnih sadržaja (postavljenih strana sajta, elektronskih dokumenata)

ta – informativnih i edukativnih u vidu teksta, slike, videa, ...)

- Mogućnost postavljanja podataka organizovanih u bazi na sajtu radi mogućnosti pretraživanja i jednostavne administracije – ažuriranja

- Mogućnost postavljanja upita od strane korisnika bazi na web sajtu radi dobijanja ciljanog odgovora

- Mogućnost pretraživanja baze web sajta u okviru teme stranice, na web sajtu Farmaceutске komore i Internet okruženju

- Mogućnost provere stečenih znanja

- Mogućnost testiranja znanja korisnika, predznanja i stečenog znanja, te i automatskog slanja odgovora odgovornom licu određenog Paketa obrazovanja u okviru Virtuelne škole obrazovanja Farmaceutске komore

Korišćenjem tehnika rada sa bazama podataka i php kodiranja - programiranja stvorena je korisnički orijentisana struktura, struktura koja postavlja svoje uslove funkcionisanja, zahtevnije nego što je to bio slučaj kod prethodnog web sajta ali koja može da odgovori na postavljene uslove za funkcionisanje *online* Kontinuirane edukacije.

To će omogućiti korisnicima da se potpuno

posvete sadržajima strana i pronalaženju sadržaja prema sopstvenim potrebama i u logičnom sledu, bez uplitanja u tehnologiju.

Na ovaj način omogućeno je da se interakcijom između korisnika web sajta i Farmaceutске komore ostvari sinteza na relaciji informacije – korisnici na najbrži način i uz znatno smanjenje troškova.

Mogućnosti pristupa

Opšte informacije dostupne su svim korisnicima radi informisanja.

Detaljne informacije i edukativni sadržaji dostupni samo registrovanim korisnicima.

Pristupne podatke za prijavu na sajt i ovlašćenja korisnici dobijaju od ovlašćenog lica pri uclanjanju ili upisu kursa kontinuirane edukacije.

Svrha, organizacija i sadržaji web prezentacije

Podređen potrebama farmaceuta za informacijama u svakodnevnom radu i uslovima i potrebama za sticanje licence, izborom njemu najpovoljnijeg načina iz predstavljene ponude.

Dostupnosti sadržaja sajta doprinosi i izbor

standardnih prikaza upita, formi, linkova, dokumenta, slika i drugo. Organizacija web sajta ostvaruje dostupnost pomoću sistema menija za navigaciju, stranica sa sadržajima i linkova ka dokumentima (*.doc – Word, *.pdf – Acrobat Reader za tekstove; *.jpg, *.gif – za slike i *.avi – animacija i film) ili drugim izvorima informacija.

Ovim načinom prikazivanja podataka i upita omogućen je rad i onim korisnicima koji su skromnijih znanja i iskustava u radu sa Internetom.

Iz ugla korisnika postoje dve grupacije informacija koje mu stoje na raspolaganju i koje su samo na prvi pogled nezavisne. Prva grupa informacija su one koje upućuju korisnika na novine i mogućnosti iz prakse, dok druga grupa podataka čini edukaciju – zaokružen servis koji eksploatacijom pruža korisniku ujedno i informacije i koristi.

Esencijalni deo web prezentacije je svakako Virtuelna škola obrazovanja Farmaceutске komore Srbije i svi ostali delovi sajta su u sinergiji sa njom. Virtuelna škola predstavlja podsajt – zasebnu celinu koja sadrži osnovne informacije o mogućnostima i uslovima korišćenja, ponudu Paketa obrazovanja i elektronsku biblioteku, dostupne i preporučene literature za opšte korišćenje.

Paketi obrazovanja Virtuelne škole su koncipirani na istom principu i u istoj organizaciji kao i edukacije u okviru Kontinuirane edukacije koje se sprovode u učionici sa prisutnim predavačem-tutorom i/ili moderatorom. Time je omogućeno korisnicima da prođu kroz isti proces edukacije i pod istim kriterijumima kao da se nalaze u učionici. Prednost korišćenja online Paketa obrazovanja, odnosno, Virtuelne škole, je ta što sami korisnici biraju mesto i vreme kada će se posvetiti predavanjima, vežbanjima i polaganju ispita. Ograničenja koje postavljaju Paketi obrazovanja su ista kao i pri radu u učionici, a to su pristup samo određenoj grupi korisnika u određenom periodu – periodu validnosti Paketa obrazovanja.

Tehničke potrebe

Korisnik može pristupiti sajtu i registrovati se sa bilo kog računara i u bilo koje vreme ukoliko postoji veza sa Internetom (modemska ili ADSL).

Sajt se može otvoriti i raditi sa uobičajenim pretraživačima/Browser-ima: *Internet Explorer (IE), Firefox, ...*

Komunikacija

...kao najvažniji segment web prezentacije omogućava korisniku stalnu i sigurnu:

- Komunikaciju sa bazom podataka radi pribavljanja raznovrsnih informacija, provere stečenih znanja i polaganja testova Virtuelne škole obrazovanja.

- Radi pribavljanja informacija korisnik je u mogućnosti da u okviru određenih strana – tema postavlja upite bazi i dobija dostupne odgovore

- provera stečenih znanja podrazumeva online vežbanja sa prikazom tačnih odgovora

- Polaganje testova, ulaznog i izlaznog, za potrebe sticanja bodova na osnovu kojih se stiče pravo na licencu omogućava korisniku da izabere vreme i mesto kada je spreman za odgovaranje. U isto vreme slanje odgovora automatski i elektronskim putem olakšava proceduru manipulacije dokumentima, evidencije i evaluacije u okviru Paketa obrazovanja.

Komunikacija se ostvaruje putem formi za upit i to upisivanje pojmova ili izborom pojmova iz ponuđene liste

- Komunikaciju sa odgovornim osobama Farmaceutске komore omogućava postavljanje pitanja od strane korisnika i dobijanje odgovora u vreme kada je korisnik u mogućnosti da pošalje pitanje i pročita odgovor na isto

- Komunikaciju sa osobama zaduženim za Kontinuiranu edukaciju

- Tehničku podršku i pomoć za sva pitanja u vezi funkcionisanja i korišćenja web sajta

Komunikacija sa odgovornim osobama ostvaruje se putem Kontakt forme na posebnoj stranici web sajta (sačinjene od upita koji se popunjavaju i potom šalju na adresu Farmaceutске komore), pisanjem e-maila u okviru posebnog prozora koji se automatski otvara izborom odgovarajućeg linka, mini forme za kontakt ili popunjavanjem forme za mejling listu (ova podrazumeva samo zahtev korisnika za pristizanje najnovijih informacija na e-mail)

Umesto zaključka

Organizacijom i sadržajima web prezentacije Farmaceutске komore Srbije napravljena je jedna nova vrsta ponude članovima Farmaceutске komore i drugima, koji nalaze potrebu da steknu znanja iz ove oblasti kako za potrebe sticanja sopstvene licence tako i novih znanja i informacija. Sve na jednom mestu, a za svakog korisnika prema potrebama.

Suzana Linić
Član radne grupe

Virtuelna škola obrazovanja vaša e-učionica

Zadovoljstvo nam je da Vam ponudimo sadržaje inovacionog projekta "Virtuelna škola obrazovanja Farmaceutске komore Srbije".

Osnovni zadatak projekta je da pomogne farmaceutu ili farmaceutskom tehničaru pri odabiru načina edukacije koja mu je potrebna kako bi obezbedio sebi sticanje prava na dobijanje i obnavljanje licence. Ona treba da omogući farmaceutu da u svakom trenutku na svom radnom mestu ili kod kuće uz korišćenje podataka iz "Virtuelne škole obrazovanja Farmaceutске komore Srbije" donese odluku kako će sticati bodove za svoju licencu. "Virtuelna škola obrazovanja Farmaceutске komore Srbije" nastala je kao rezultat niza aktivnosti koje je imala Farmaceutska komora Srbije zajedno sa *Crown Agents*, Ministarstvom zdravlja, Republičkom stručnom komisijom za farmaciju, Farmaceutskim fakultetom Univerziteta u Beogradu i najbitnijom od svih -praksom.

Način rada

Kako bi se uspešno obavio jedan ciklus kontinuirane edukacije putem Virtuelne škole svaki upisani polaznik mora proći istu proceduru počev od prijave za određeni paket pa sve do sticanja bodova. Pravila su skromna i jednostavna a opis opštih podataka je dat na svakoj strani Virtuelne škole kako bi bili pristupačni korisnicima.

Upisani korisnik se prijavljuje za svoj odabrani Paket obrazovanja. Prijavne podatke dobija od odgovornog lica i to pošto je obavio proceduru upisa odnosno regulisao administrativno – finansijsku obavezu. Prijavni podaci (korisničko ime i lozinka) imaju i svoju materijalnu vrednost – vrednost Paketa obrazovanja. Svaki kurs ima svoj period validnosti i potrebno je savladati materijale u okviru tog perioda, odnosno pri otvaranju naloga za korišćenje kursa dobijate i vremenski ograniče-

nu privilegiju za ulazak na kurs. Period validnosti kursa, sa kojim ćete biti upoznati, biće određen na osnovu potrebnog vremena za savladavanje svih sadržaja u okviru tekućeg kursa. Prijavnim podacima daju se polazniku privilegije za pristup samo upisanom Paketu obrazovanja i to u vremenu validnosti.

Pri ulasku u upisani Paket obrazovanja polaznik dobija na samom početku osnovne informacije o njemu: vreme validnosti, broj akreditovanih bodova, podatke o odgovornoj osobi tutoru, listu predavanja i autore, listu radionica sa vežbanjima, preporučenu literaturu (pdf formatu, linkove, druge materijale).

Polaznik je u obavezi da poštuje sledeću proceduru u okviru Paketa obrazovanja:

- Davanje odgovora na Ulazni test
- Savladavanje materijala iz priložene Liste predavanja
- Savladavanje materijala Radionica i vežbanja
- Davanje odgovora na Završni test
- Nakon završenog testa polaznici popunjavaju i Anketu o zadovoljstvu Paketom obrazovanja

Ulazni test sadrži pitanja iz oblasti koju obrađuje tekući Paket obrazovanja. U Ulazni test se može ući samo jednom i on se može popunjavati samo jednom. Rezultati i podaci o polazniku se šalju tutoru tekućeg Paketa obrazovanja i zavode u evidenciju o polazniku.

Srž Paketa obrazovanja jeste zbirka predavanja koja je dostupna u e -biblioteci. Moguće ju je odštampati ili preuzeti za offline učenje. Zbir radionica prati predavanja tematski i nudi mogućnost vežbanja. Radionice se mogu neograničeno koristiti. Jedna radionica ima više stranica vežbanja a vežbanja su postavljena u nizu i zahtevaju davanje online odgovora od polaznika nakon čega nude i odgovore. Neophodno je savladati sve materijale ponu-

đene u okviru Paketa obrazovanja jer je to neophodnost da bi se uspešno položio predstojeći Završni test.

Kada se korisnik oseti spremnim za polaganje Završnog testa pristupa istom. Opcija ulaska u Završni test podrazumeva da se u test može ući i raditi samo jednom. Na strani Završnog testa polaznik mora odgovoriti na sva pitanja. Ista može ispravljati sve do trenutka slanja svojih odgovora. Rezultati Završnog testa automatski se šalju e-mailom odgovornom licu – tutoru na pregled. E-mail u sebi sadrži identifikaciju o Paketu obrazovanja, šifrovanu identifikaciju polaznika, vreme i datum slanja i odgovore polaznika. Rezultati završnih testova se evidentiraju.

Ceo Paket obrazovanja (popunjavanje Ulaznog testa, savladavanje materije i popunjavanje Završnog testa) neophodno je obraditi u periodu validnosti istog. U toku rada svaki korisnik može pristupiti u bilo koje doba dana i sa bilo kog računara svom Paketu obrazovanja

Polaznik Virtuelne škole posle Završnog testa popunjava i Anketu o zadovoljstvu Paketom obrazovanja. U slučaju pojave problema pri radu na raspolaganju je mogućnost kontakta - Dojava problema ili pisanjem e-maila.

Opšte informacije su dostupne svim zainteresovanim korisnicima kako bi se upoznali sa ponudom i uslovima korišćenja Paketa obrazovanja. Kao primer jednog Paketa obrazovanja predstavljena je Demonstracija.

Korisnici Virtuelne škole mogu biti svi medicinski radnici zainteresovani za kontinuiranu edukaciju i Pakete obrazovanja u ponudi Farmaceutске komore Srbije. Bez razlike, svi koji su uspešno završili Paket obrazovanja dobijaju Potvrdu – Sertifikat koji sobom nosi akreditovan broj bodova.

Kotizacija

Visina kotizacije biće data u listi kurseva za svaki kurs ponaosob.

Akreditacija

Akreditaciju kurseva u visini odgovarajućeg broja bodova vrši će, na prijavu od strane ustanove - organizatora kursa, Zdravstveni savet pri Ministarstvu zdravlja. Odobren broj bodova za svaki kurs biće naveden u listi kurseva koji Vam stoje na raspolaganju. Potvrda (sertifikat) će biti uručena svakom predavaču i korisniku koji je uspešno prošao sadržaje kursa i položio završni test, na kome je označena vrednost kursa i koja služi kao dokument za priznavanje kontinuirane edukacije.

VAŽNO!!!

Svi moderatori Farmaceutске komore Srbije biće potpuno obučeni za korišćenje Virtuelne škole obrazovanja. Oni će se, kao što su to činili i do sada, spustiti u bazu i edukovati farmaceute za ovakav, nov način učenja. Iskreno se nadamo da ćete korišćenjem Virtuelne škole obrazovanja imati utisak da se nalazite u istoj učionici zajedno sa svojim izabranim predavačem i moderatorom.

Dragana Sovtić
Član radne grupe

POSETITE SAJT FARMACEUTSKE KOMORE SRBIJE

IV KONGRES FARMACEUTA SRBIJE

SAVREMENA FARMACIJA: UNAPREĐENJE ZDRAVLJA I KVALITETA ŽIVOTA

U nedelji kada polako postajemo svesni da je kongres prošao (naročito oni koji su učestvovali u organizaciji čitavog događaja), sabiraju se i utisci.

Već tokom kongresa su se mogle čuti pritužbe na nedostatak prostora, „mešanje“ zvukova između sala za predavanja, organizaciju prostora za izlagačke štandove. Iako su primedbe možda osnovane, moj osnovni utisak je da je upravo ovaj kongres pokazao da farmaceuti Srbije puno rade i da imaju šta da kažu i pokažu.

Rekla bih da nije bilo oblasti, iz u današnje vreme jako širokog polja delovanja farmaceuta, koja nije bila pokrivena interesantnim i savremenim predavanjima i usmenim izlaganjima. Moj osnovni problem bio je u tome što su se često predavanja kojima sam želela da prisustvujem odigravala istovremeno. Kada u tom smislu poredim ovaj naš IV kongres farmaceuta i protekli FIP-ov kongres u Brazilu, moram da kažem da mi je osećaj da propuštam da čujem nešto korisno, zbog toga što sam se odlučila za jednu sekciju ili panel diskusiju, bio daleko izraženiji protekle nedelje u Beogradu. I koliko god se trudila, ne mogu da izdvojim temu koja je na mene ostavila najveći utisak, jer ih je mnogo.

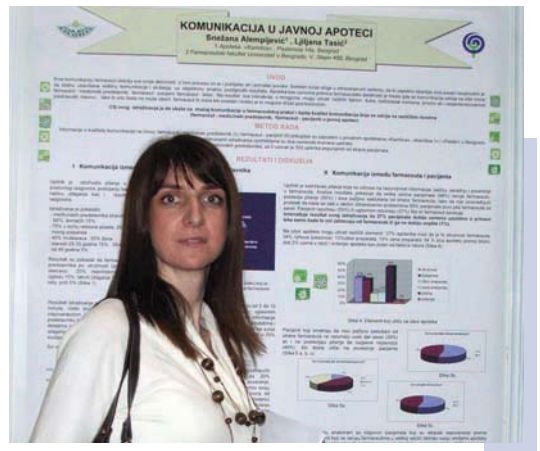
Ako posmatramo period između dva kongresa, sve što smo mogli da čujemo i vidimo prošle nedelje pokazalo je neosporan napredak farmaceutske delatnosti u Srbiji, uprkos realnim problemima sa kojima se susrećemo u svakodnevnom radu:

- Strukovne organizacije zauzimaju mesto koje im pripada (Promocija Farmaceutskog društva Srbije, Promocija Farmaceutске komore Srbije)

- Deo svakodnevice farmaceuta u apoteci su:

- upravljanje kvalitetom farmaceutske zdravstvene usluge

- praćenje aktuelne zakonske regulative
- unapređenje komunikacije sa pacijentom
- aktivno učešće u praćenju neželjenih efekata
- osavremenjivanje magistralno izrađenih preparata
- orijentisanost ka pacijentu sve češće zamenjuje

orijentisanost ka leku

- Spona nauke i prakse postaje sve jača

- Pojam Farmaceutске zdravstvene zaštite nije novina za naše kolege. Svest o odgovornosti farmaceuta koju on sa sobom nosi i u tom smislu potreba za kontinuiranom edukacijom i značajem farmakoinformatike, raste.

- Prijemčivost farmaceuta za IT je neosporna (Prezentacija „Virtualne škole obrazovanja“)

- Pojam i značaj farmakovigilance već su dobro poznati

Kada pogledam pobrojane stavke, ne mogu da se oslobodim osećaja da je greška bilo i nabrajati ih kao neku vrstu utisaka sa proteklog kongresa, jer kao što rekoh mislim da sam mnogo toga propustila.

Svakako je neosporno da je pred nama zadatak da sve o čemu smo slušali primenimo, ili nastavimo da primenjujemo, kao i da dokumentujemo da smo to učinili.

Marija Vićentijević
ZLIA Farmanea

IV KONGRES FARMACEUTA SRBIJE

SEKCIJA ZA FARMACEUTSKU
TEHNOLOGIJU I KOZMETOLOGIJU

Prvi radni dan kongresa bio je posvećen temi koja sve više okupira profesionalnu orijentaciju savremenog farmaceuta - "Lek: od razvoja do stavljanja u promet".

Plenarno predavanje koje je najviše privuklo moju pažnju jeste "Laboratorijska kontrola leka obezbeđenje kvaliteta, bezbednosti i efikasnosti" Olivera Laban-Božić i Slavka Markovića. Autori su govorili o vrstama kontrole kvaliteta leka koje treba izvršiti pre i posle izdavanja dozvole za stavljanje leka u promet, pre i posle puštanja leka u promet kao i o kontroli kvaliteta magistralnih i gotovih lekova a na osnovu člana 86., Zakona o lekovima i medicinskim sredstvima Srbije.

Prvi radni dan kongresa predviđao je rad sekcije za farmakoinformatiku, bolničku farmaciju, farmaceutsku tehnologiju i kozmetologiju, sanitarnu hemiju, zatim sekcija za toksikološku hemiju i sekcija za medicinsku biohemiju. Moje interesovanje privukla je sekcija za farmaceutsku tehnologiju i kozmetologiju na kojoj su održana inovativna, interesantna i edukativna usmena izlaganja.

Prof. Dr Marija Primorac, "Savremene tendencije u razvoju nosača lekovitih supstanci" gde se upoznajemo sa osobinama i mogućnostima primene nanočestica, polimernih micela i dendrimera, kao nosača lekovitih supstanci u dizajniranju i razvoju novih lekova. Istraživanja koja se odnose na unapređenje nanočestica kao nosača lekovitih supstanci i dijagnostičkih sredstava dokazuju: povećanje selektivnosti isporuke leka, prevazilaženje bioloških barijera, povećanje biološke raspoloživosti, unapređenje kontrolisanog oslobađanja leka i komplijanse. Na osnovu ovoga, otvara se mogućnost da se lekovi koji su ranije odbačeni zbog svoje toksičnosti ili svoje nestabilnosti reformulišu kao nanočestični sistemi.

Ističe se predavanje doktorke Snežane Savić- "Ekvivalenti humane kože dobijeni in vitro kulturom ćelija: karakteristike, zahtevi u pogledu kvaliteta i mogućnosti primene". Za *in vitro* procenu efikasnosti lekovitih i kozmetičkih preparata ranije su korišćene životinje, ali se zbog razlika u građi, metabolizmu i barijernoj funkciji humane i kože životinja, danas zahteva potpuno ukidanje testova na životinjama. Na predavanju je rečeno da postoje više različitih tipova rekonstruisane kože, počev od onih koji sadrže samo epiderm, do ekvivalenta koji sadrže i dermalni sloj.

Koleginica mr ph. Nina Dragičević-Čurić u svom predavanju "Ispitivanje stabilnosti invazoma sa temporfinom" nas je upoznala sa invazomima, koji predstavljaju

nove lipozomske nosače za povećanje penetracije supstanci u kožu. Cilj ovog rada je bio da se proceni stabilnost invazoma sa inkorporiranim fotosenzibilizatorom temporfinom u određenom vremenskom periodu, na različitim temperaturama čuvanja i sa različitim procentom smeše terpena. Rezultati pokazuju stabilnost invazoma.

Mr ph. spec. Mirjana Tasić govorila je na temu "Prime-na *Phytosphingosine*[®] u terapiji *acne vulgaris*". Fitosvingozin je sastavni deo lipidnog sloja kože, inače je deo prirodnog odbrambenog sistema kože i inhibira rast mikroorganizama. *Phytosphingosine*[®] je aktivna supstanca koja ima antiinflamatorno i antimikrobno dejstvo. Za ispitivanje su korišćeni gel sa *Phytosphingosine*[®] (0,2%) i rastvor sa *Phytosphingosine HCL*[®] (0,05%). Pacijeti sa blagim i umerenim oblicima a.v. koristili su gel i rastvor u periodu od 8 nedelja. U tom intervalu praćene su promena na licu pacijenata i lokalna podnošljivost preparata. Podnošljivost preparata je bila odlična, a rezultati ispitivanja su pokazali da je došlo do značajnog poboljšanja kod 27%, a umerenog poboljšanja kod 25% pacijenata.

U ovom danu održana je i veoma korisna radionica: "Primena optimizacionih tehnika u formulaciji farmaceutskih oblika" (moderatori: Svatana Ibrić, Snežena Agatonić-Kuštrin).

Na ovom kongresnom danu može se reći da su sva izlaganja kako usmena, tako i u formi poster-prezentacija bila na visokom nivou, zato sve pohvale naučnom odboru za izloženi naučni i sturčni program.

Biljana Pavić
Galenska laboratorija Apoteka "Beograd"

IV KONGRES FARMACEUTA SRBIJE

SEKCIJA ZA FARMAKOEKONOMIJU

(DRUGI RADNI DAN IV KONGRESA FARMACEUTA SRBIJE)

U prepodnevnom delu drugog radnog dana kongresa održana su sledeća plenarna predavanja:

“*Strategy and development of NDP-Experience in the transitional countries*”, koje je održao g-din *Kees de Jonchere*. G-din *de Jonchere* je zaposlen u Svet-skoj zdravstvenoj organizaciji, kao regionalni savetnik u oblasti zdravstvenih tehnologija i lekova.

On je preneo svoja iskustva iz oblasti zdravstvene zaštite kao i podatke o tržištu lekova u Evropskoj Uniji. Velika pažnja u predavanju je posvećena ciljevima Evrope u oblasti politike o lekovima, kao i strategijama za unapređenje upotrebe lekova i smanjenje troškova za lekove.

Prof. dr Slobodan Janković govorio je o racionalnoj upotrebi lekova kao elementu Nacionalne politike lekova u Srbiji. U predavanju prof. dr Jankovića upoznali smo se sa definicijom racionalne upotrebe lekova koju je dala Svet-ska zdravstvena organizacija. Predstavljena je i ukupna potrošnja lekova u Srbiji za 2004 i 2005 godinu, kao i poređenje sa potrošnjom lekova u Hrvatskoj i Norveškoj za isti period. Takođe, naglašene su i četiri ključne intervencije za unapređenje racionalne upotrebe lekova: obrazovna, finansijska, upravna i zakonska. Pozitivno je bilo saznati da su neke već delimično implementirane u Srbiji.

O preduslovima za implementaciju nacionalne politike lekova, njenom značaju i ciljevima, preporukama i očekivanjima upoznala nas je prof. dr Ljiljana Tasić. Naglasila je osnovne korake koji moraju biti preduzeti radi njenog formulisanja, kao i procese za njenu primenu.

Poslednje predavanje je održao dr. Vasilije Antić iz Ministarstva zdravlja, sa temom Nacionalna politika lekova u Srbiji, u kojem je predstavljen rad Ministarstva zdravlja u oblasti politike za lekove.

U popodnevnom delu rada kongresa predstavila se i najmlađa sekcija na kongresu- Sekcija za farmakoekonomiju. Predsedavajući sekcije su bile: Mr. ph Tanja Novaković, predsednik sekcije i prof. dr Ljiljana Tasić sa Farmaceutskog fakulteta u Beogradu.

Prof. dr Genka Petrova, rukovodilac specijalizacije iz farmakoeonomije i farmaceutske legislative na Farmaceutskom fakultetu u Beogradu i član Osnivačkog odbora

sekcije govorila je na temu: „Teorijski princip i definicija kvaliteta života, kao i kvalitet života povezan sa zdravljem“.

Obrađene podatke o prometu lekova u 2004-oj i 2005-oj godini u Republici Srbiji, kako finansijske tako i farmakološko-epidemiološke (ATC, DDD metodologija) iznela je Danka Stefanović iz Agencije za lekove i medicinska sredstva Srbije. Na ovaj

način prisutni su mogli da se upoznaju sa osnovnim sadržajem knjige „Promet i potrošnja lekova“ koju je Agencija za lekove i medicinska sredstva Srbije nedavno izdala i koja je prva publikacija takve vrste u našoj zemlji.

O finansijskoj analizi rashoda lekova izdatih na recept na teret obaveznog osiguranja u periodu 2004-2006 govorio je Saša Perović iz RZZO.

Aleksandra Božović-Marković prezentovala je komparativnu analizu sistema za refundaciju lekova i politiku cena lekova u Velikoj Britaniji, Nemačkoj, Francuskoj i Italiji.

Posebnu pažnju svojim izlaganjem privukao je Aleksandar Miletić, mladi stručnjak koji radi u jednoj od vodećih generičkih kompanija na američkom tržištu lekova. Imali smo jedinstvenu priliku da čujemo veoma važne informacije o generičkoj industriji lekova u Sjedinjenim Američkim Državama u 2005-oj godini, njenom značaju i uticaju kao i predviđanjima o porastu prometa generičkih lekova u SAD do 2009. godine.

Sekcije za farmakoekonomiju se u okviru poster prezentacije predstavila sa 12 radova.

Drugi radni dan kongresa protekao je u izlaganjima koja će svakako dati svoj doprinos boljem sagledavanju potrošnje lekova u Republici Srbiji, kao i drugim zemljama, ali i značajnom mestu farmakoeonomije u sistemu zdravstvene zaštite. Prikazom procesa izrade budućeg dokumenta Nacionalne politike za lekove i naporima uložanim na racionalnoj primeni lekova, farmakoterapija se razvija u skladu sa savremenim trendovima i boljoj dostupnosti lekova pacijentima.

Danka Stefanović
Agencija za lekove i medicinska sredstva Srbije

ESENCIJALNI LEKOWI ZA

REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE

Prikaz Vodiča Svetske zdravstvene organizacije (WHO) (Essential Medicines for Reproductive Health: Guiding Principles for Their Inclusion on National Medicines Lists- WHO, UNFPA, PATH- MARCH 2006.)

.....Pokušavati primenu programa za seksualno i reproduktivno zdravlje bez kontraceptiva... i ostalih proizvoda za reproduktivno zdravlje je isto kao i pokušavati da iskoristite boginje bez vakcina. To jednostavno ne može.....

Stiven Sinding- gen. dir.
IPPF (International Planned Parenthood Federation)

1977. WHO je izdala prvu model listu esencijalnih lekova (Essential Medicines List-EML). Za proteklih tridesetak godina WHO je dala 14 Model EML (četnaesta je izašla 2005.) pružajući time podršku i informaciju nacionalnim zdravstvenim organizacijama svojih država članica da uključe ove lekove na svoje nacionalne liste lekova, u skladu sa epidemiološkom situacijom u svojoj zemlji.

Cilj ovog vodiča je isti, naglašena važnost uključivanja esencijalnih lekova za reproduktivno zdravlje na nacionalne liste lekova. Vodič je namenjen zdravstvenim profesionalcima, nacionalnim medicinskim komitetima za Listu, odnosno svima koji su odgovorni za selektovanje, snabdevanje i merenje kvaliteta reproduktivnog zdravlja jedne zemlje.

Podeljen je na tri celine:

1. Reproductivno zdravlje - prioriteta javnog zdravlja u svetlu primera lošeg reproduktivnog zdravlja i važnosti jačanja resursa. Ova celina je prvenstveno namenjena EML menadžerima i farmaceutskim zdravstvenim službama

2. EML - primena globalnog koncepta, daje kratak pregled koncepta EML i njenog značaja. Namenjena je menadžerima za EML.

3. Dodavanje lekova za reproduktivno zdravlje na EML- daje korake neophodne za uključivanje ovih lekova na nacionalne EML. Namenjen je menadžerima za EML.

Vodič ima i četiri dodatka: Dodatak 1 je sama Lista lekova za reproduktivno zdravlje, dodatak 2 je ček-lista aktivnosti za osiguranje uključivanja ovih lekova na nacionalne EML, dok dodatak 3 daje neophodne informacije za uključivnje, menjanje i brisanje lekova sa Model liste EML. Dodatak 4 sadrži koncizna obaveštenja o 16 najvažnijih lekova za reproduktivno zdravlje. On daje uvid u kliničku evidenciju i ostale informacije neophodne Nacionalnim komitetima za Listu da ove lekove odobre i stave na svoje nacionalne Liste.

WHO procenjuje da je loše reproduktivno zdravlje odgovorno za 18% svih bolesti u celom svetu, a za 32% bolesti žena u reproduktivnom periodu. Loše reproduktivno zdravlje je takođe odgovorno za jednu trećinu svih DALY(godine izgubljene zbog onesposobljenosti) koje žene gube u svojim reproduktivnim godinama.

Tri grupe faktora su značajne za ocenjivanje reproduktivnog zdravlja: morbiditet i mortalitet majki, HIV/AIDS i ostale seksualno prenosive bolesti.

Svake godine 20 miliona žena se vrlo ozbiljno razboli od neke posledice trudnoće, a oko 500.000 žena umre zbog ovih posledica, koje, da su sanirane adekvatno, ne bi bile fatalne. Mortalitet je najveći u Africi (rizik od smrti je 1:16), dok je najmanji u razvijenim zemljama

(1:2.800). Na svaku ženu koja umre, dolazi 100 koje imaju nefatalne, ali ozbiljne komplikacije, onesposobljenost ili psihičke posledice. Takođe, smrtnost novorođenčadi čini oko 40% svih smrtnih ishoda kod dece mlađe od 5 godina u svetu, i više je od 50% svih dečjih smrtnosti. Procena je da bi se oko 3/4 smrtnih slučajeva neonatusa sprečilo da su se žene adekvatno hranile i dobijale odgovarajuću medicinsku negu u trudnoći i postnatalnom periodu. Oko 100.000 žena godišnje umre u svetu na porođaju neželjene trudnoće, jer nisu koristile kontracepciju. Majčina smrt je razorna za porodicu, i ozbiljno ugrožava preživljavanje bebe. Rizik od smrti beba u zemljama u razvoju se duplira ili triplira ako im majka umre.

Više od 40 miliona ljudi je živelo sa HIV-om 2004. Takođe incidenca ostalih seksualno prenosivih bolesti raste, a neležanje je odgovorno za polovinu od oko 60 do 80 miliona potvrđenih slučajeva infertiliteta.

Lista esencijalnih lekova (kod nas Registrovani lekovi) je lista koja sadrži lekove koji su dostupni, pristupačni, kvalitetni i racionalno i pravilno se koriste. Selekcija je ključna komponenta Nacionalne Politike Lekova, i određuje prioritete svih aspekata farmaceutskog sektora. To važi i za lekove od značaja za reproduktivno zdravlje i njihovo uključivanje na Listu.

Međutim, izveštaj kojim je WHO obuhvatila Liste I I 2 zemalja u razvoju pokazuje da se ovi lekovi malo spominju u Listama. Kontraceptivni metodi se najčešće ne razmatraju kao esencijalni načini lečenja, i kada se smanjuju zdravstveni budžeti, kontraceptivi su, na primer, uvek prvi na udaru. To je najviše zbog toga što se oni ocenjuju više kao preventivni, nego kao terapijski. Sa druge strane, njihovo uključivanje na Listu je prva važna tačka u popravljaju nivoa reproduktivnog zdravlja. Tu je najvažnije da je proces selekcije transparentan, selekcionim kriterijumi eksplicitni, a sama selekcija zasnovana na „evidence-based“, standardnim kliničkim vodičima.

Dodatak I daje samu Listu lekova od značaja za reproduktivno zdravlje, datih po terapijskim grupama i to:

1. ANESTETICI (sistemski, lokalni, i predoperativni lekovi)
2. ANALGETICI, ANTIPIRETICI, NSAIL
3. ANTIALERGICI I LEKOVI U TERAPIJI ANAFILAKSE
4. ANTIDOTI
5. ANTIKONVULZIVI I ANTIEPILEPTICI
6. ANTIINFETIVI (antihelmintici, antibiotici, antituberkulotici, antimikotici, antivirusni, antimalarični)
7. LEKOVI KOJI UTIČU NA KRV (antianemici, antikoagulasi)
8. PRODUKTI KRVI I PLAZME
9. KARDIOVASKULARNI LEKOVI (antianginici, antiaritmici, antihipertenzivi)
10. DERMATOLOŠKI LEKOVI (antimikotici, antiinfektivni)
11. DEZINFICIJENSI I ANTISEPTICI
12. DIURETICI
13. GIT LEKOVI (antidijaroični)
14. HORMONI (kontraceptivi-oralni i injekcioni, spirale, barijerna kontracepcija-kondomi i dijafragme)
15. SERUMI, VAKCINE
16. MIŠIĆNI RELAKSANSI
17. OFTALMOLOŠKI LEKOVI
18. TOKOLITICI I UTEROTONICI
19. LEKOVI ZA POREMEĆAJE VODNOG, ELEKTROLITNOG I ACIDOBAZNOG STATUSA
20. VITAMINI I MINERALI

Dodatak 4 izdvaja 16 najvažnijih lekova i daje njihove najvažnije karakteristike, klinički značaj, evidence-base podatke, farmaceutski oblik i dozu, kao i internacionalni indikator cene leka, sa molbom zdravstvenim profesionalcima za feedback, odn. povratnu informaciju o korišćenju ili nekorišćenju ovih lekova i razlozima za takvu odluku. To su:

1. AZITROMICIN (terapija genitalne hlamidije) – efikasniji je od eritromicina u lečenju STI izazvane hlamidijom, bezbedno se može koristiti u trudnoći, za razliku od tetraciklina koji su kontraindikovani. Jednokratna doza od 20mg/kg se koristi u lečenju trahoma.

2. CEFIKSIM (terapija gonoreje) – poredjen je sa ceftriaksonom, rezultati su i za jedan i za drugi lek 98% do 100% izlečenja, ali cefiksim ima daleko nižu cenu, i može se primenjivati u kućnim uslovima (bolji cost-effectiveness).

3. KLOTTRIMAZOL (terapija vulvovaginalne kandidijaze) – smatra se da oko 75% žena u svetu ima bar jednom u životu kandidijazu. Utvrđeno je da je mnogo efikasniji od nistatina, i da se bezbedno može koristiti u trudnoći. U mnogim zemljama je na režimu bez recepta.

4. KONDOMI (muški i ženski lateks kondomi). Dve velike studije iz 2000. i 2002. pokazale su da pravilno korišćenje kondomi pouzdano štite od neželjene trudnoće, HIV/AIDS, i gonoreje, mada ne eliminišu potpuno rizik od seksualno prenosivih infekcija. Na WHO Model EML su od 1998.

5. ETINILESTRADIOL + LEVONORGESTREL (oralni hormonalni kontraceptivi) – jedna od dve najefikasnije kontraceptivne kombinacije (progesteronski deo je levonorgestrel, ili noretisteron) koja ima značajno niži rizik od venske tromboembolije poredjeno sa kontraceptivima koji kao progesteronsku komponentu sadrže desogestrel ili gestoden. Takođe ima značajna nekontraceptivna dejstva na smanjenje menstrualnih tegoba, simptoma policističnih jajnika i endometrioze. Dugotrajna upotreba je udružena sa smanjenim rizikom od endometrijalnih i ovarijalnih tumora. Na WHO Model EML je od 1979.

6. ETINILESTRADIOL + NORETISTERON i za ovu kombinaciju važi napred navedeno

7. BAKARNE INTRAUTERINA KONTRACEPTIVNA POMAGALA: oko 15% žena u reproduktivnom periodu u svetu koristi ovu metodu kontracepcije. To je drugi najpopularniji kontraceptivni metod, posle sterilizacije (18%). Ako se postavi stručno, daje kontinuiranu kontracepciju (3-10 godina) sa malim procentom mogućnosti fertilizacije (0,6- 3%)

8. LEVONORGESTREL – kao oralni redovni kontraceptiv u dozi od 30mcg/tbl. je dobra alternativa kada je estrogenska komponenta kontraindikovana, mada je manje efikasan od estrogensko-progesteronske kombinacije. Indikovano je kod starijih žena, teških pušača, žena sa hipertenzijom, dijabetesom, migrenom i srčanim oboljenjima.

9. LEVONORGESTREL (hitna postkoitalna kontracepcija) – u dozi od 750mcg (pakovanje sa dve tablete) ili 1,5 mg (pakovanje sa jednom tabletom). Četiri studije na 5000 žena su pokazale da korišćenje unutar 5 dana od kritičnog odnosa smanjuje šanse za trudnoću za 60-90%.

10. MAGNEZIJUM SULFAT (prevencija i terapija preeklampsije i eklampsije)-Eklampsija godišnje odnese 63.000 života trudnica. 2003 je dokazano da je magnezijum sulfat mnogo efikasniji od diazepama u terapiji eklampsije. Sa druge strane analiza WHO koja je obuhvatila Nacionalne Liste 112 zemalja 2002. god pokazala je da samo 45 zemalja (40%) ima ovaj lek na svojoj Listi.

11. MEDROKSIPROGESTERON ACETAT (depo injekci-

oni hormonalni kontraceptiv) – dejstvo traje tri meseca. Rizik neželjene trudnoće u prvoj godini upotrebe je oko 3%, a kod višegodišnjih korisnica pada na oko 0,3%.

12. METILDOPA (terapija trudnoćom indukovane hipertenzije) – jedini je lek samo za ovu indikaciju na WHO model EML, iako se nalazi na Listama zemalja u razvoju i za terapiju esencijalne hipertenzije. Efekti metildope u lečenju trudničke hipertenzije će biti razmatrani na sledećem sastanku WHO eksperata 2007.

13. MISOPROSTOL (indukcija porođaja u terminu) – kada je oksitocin kontraindikovan, prostaglandini su pravi izbor, ali su mnogi od njih skupi i nestabilni na sobnoj temperaturi. Misoprostol, prostaglandinski analog, kao intravaginalna tableta, poreden sa konvencionalnim uterotoncima je jeftiniji i ne zahteva posebne uslove čuvanja.

14. MIFEPRISTON SA MISOPROSTOLOM (indukcija medicinskog prekida trudnoće) – Ova kombinacija je efikasnija od pojedinačnih za abortus u prvom trimestru, sa veoma retkim neželjenim efektima. Njihova efikasnost pada posle 9 nedelje gestacije. Na WHO Model EML stoji sa napomenom "gde je dozvoljen zakonom i gde je kulturnološki prihvatljiv".

15. NIFEDIPIN (tokolitik) – Nega prevremeno rođenih beba zahteva velike resurse, kadar, tehnologiju i veoma je skupa. Upotreba tokolitik je indikovana uvek kada se trudnoća iskomplikuje. Nifedipin, dat između 20-33 nedelje trudnoće, poreden sa klasičnim tokoliticima (â2 adrenergičnim agonistima) ima manje izražena neželjena dejstva i redukuje neonatalni respiratorni sindrom, nekrotični enterokolitis, intraventrikularne hemoragije i žuticu. Preporučeno je za sublingvalnu upotrebu.

16. OKSITOCIN (injekcioni uterotonik i uterostiptik) – U poredjenju sa ergometrinom, pokazao se efikasnijim u zaustavljanju postpartalnih hemoragija. U kombinaciji imaju jače izražena neželjena dejstva. Koristi se i za indukciju porođaja. Spada u termolabilne supstance, ali može ostati stabilan najviše 3 meseca na temperaturi do 30°C.

Gordana Marjanović Grujić
Apoteka "Beograd"

JAVNO ZDRAVLJE

Javno zdravlje (public health, engl.) je nauka koja se bavi promocijom zdravlja, sprečavanjem bolesti i produžavanjem života kroz organizovane napore društva. Ona je istovremeno i umetnost, jer je u realizaciji postavljenih ciljeva, neophodan i kreativan i atraktivan pristup. javno zdravlje je društvena oblast koja ima za cilj da obezbedi uslove koji omogućavaju očuvanje zdravlja. Ona objedinjuje i državne i privatne organizacije, koje zajedničkim naporima treba da spreče epidemije i širenje bolesti, zaštite od opasnih faktora okoline, spreče povredivanje, promovišu očuvanje zdravlja, pomažu društvu oporavak od katastrofa i obezbeđuju kvalitet i dostupnost usluga zdravstvenih službi.

Javno zdravlje se zasniva na informacijama: sistematično prikupljanje, analiza, interpretacija, distribucija i iskorišćavanje podataka o zdravstvenom stanju omogućavaju utvrđivanje nivoa zdravlja populacije, stepena invaliditeta, sprečavanje bolesti i procenu potencijalnih rizika za stanovništvo. Da bi bili zaista korisni, podaci o javnom zdravlju moraju biti dostupni, tačni, vremenski definisani i jasno izraženi i moraju odgovarati usvojenim standardima o poverljivosti informacija. U skladu sa rizicima, definišu se prioriteti u zdravstvenoj zaštiti, kadrovska i tehnička opremljenost zdravstvenih sistema, mogućnosti za rešavanje problema i pokreću kampanje promocije zdravlja.

Javno zdravlje počiva na tri oslonca:

1. propisi i zakonska regulativa vezani za zdravlje,
2. promocija zdravlja i
3. društvena akcija za očuvanje zdravlja.

Ono deluje na svim nivoima i predstavlja mrežu za razvoj odgovarajućih strategija.

Deset osnovnih zadataka javnog zdravlja su:

1. praćenje stanja zdravlja da bi se utvrdili zdravstveni problemi zajednice,
2. utvrđivanje i istraživanje zdravstvenih problema i rizika po zdravlje u društvu,
3. informisanje, edukacija i opunomoćenje ljudi (pružanje dovoljno informacija, kako bi svako mogao sam

da donosi odluke vezane za njegovo zdravlje – izbor metoda lečenja, lekova itd.) u vezi sa zdravstvenim problemima,

4. stvaranje partnerstva unutar zajednice da bi se utvrdili i rešili zdravstveni problemi,
5. razvijanje politike i planova koji podstiču pojedinačne i opštedruštvene napore vezane za očuvanje zdravlja,
6. obezbeđenje zaštite zdravlja i sigurnosti zakonima i regulativom,
7. stvaranje mreže neophodnih usluga u zdravstvu za sve i obezbeđenje pružanja zdravstvene nege kada drugačije nije moguće,
8. obezbeđenje kompetentnog osoblja u oblasti javnog zdravlja i zdravstvene nege pacijenata,
9. procenijavanje efikasnosti, dostupnosti i kvaliteta pojedinačne i zdravstvene nege čitave populacije,

10. istraživanje novih mogućnosti i inovativnih rešenja zdravstvenih problema.

Zbog značajnih razlika u opisu i analizi faktora rizika, kao i metodama rešavanja problema javnog zdravlja, u literaturi se mogu naći dva termina: „javno zdravlje“ i „novo javno zdravlje“. Savremeni stavovi daju prednost disciplini „novo javno zdravlje“, jer ona podržava zdrav način života i omogućava stvaranje povoljnih uslova u okruženju za očuvanje zdravlja, kroz investiranje u propise, programe i servise koji stvaraju, održavaju i štite zdravlje.

Ekološko javno zdravlje prati promene okoline koje su štetne po zdravlje, kao što je oštećenje ozonskog omotača, zagađenje vode i vazduha i globalno zagrevanje. Ovde se spajaju dve oblasti – očuvanje zdravlja i održivi razvoj (razvoj koji šteti prirodnim resursima i čuva okolinu, odnosno omogućava razvoj i sadašnje, ali i buduće generacije).

Tokom poslednjih nekoliko decenija, zadaci javnog zdravlja transformisali su se od pružanja najjednostavnijih obaveštenja javnosti do mnogo slože-

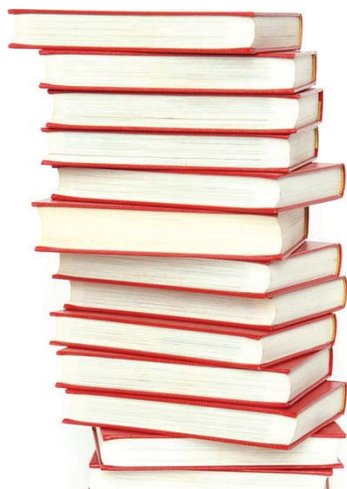
nijih oblika komunikacije sa stanovništvom. To podrazumeva dobro isplanirane projekte promocije zdravlja koji daju rezultate u različitim oblastima. Rezultati obuhvataju dokumentovane promene koje se odnose na: bolje poznavanje problema po završetku kampanje, promene stavova, ponašanja, prakse proveravanja zdravstvenog stanja, uslova u okruženju, promene odgovarajućih propisa i aktivnosti u oblasti zakonske regulative i konačno, poboljšanje ukupnog zdravstvenog stanja. U određenim slučajevima, programi promocije zdravlja dovode do ušteda, poboljšanja zdravstvenog stanja i/ili faktora rizika ili rizičnih stanja.

Razvijene zemlje, kao što su npr. SAD ili neke evropske zemlje, već nekoliko decenija razvijaju oblast javnog zdravlja. Rezultat takvog rada je kompletna „slika“ zdravstvenog stanja stanovništva, ali i pojedinih subpopulacija. Zahvaljujući tome, pokreću se kampanje promocije zdravlja i utiče na probleme koji u određenoj zajednici predstavljaju najveći rizik po zdravlje, ali se pokreće i obaveza (kroz zakonske propise, obaveze koje nameću osiguravajuća društva itd.) svakog pojedinca da vodi zdrav način života, redovno prati stanje svog zdravlja i aktivno učestvuje u njegovom očuvanju.

Kod nas su ove aktivnosti pokrenute tek od pre nekoliko godina, ali upravo zahvaljujući njima, mi sada imamo relevantnu zdravstvenu statistiku o najvažnijim zdravstvenim problemima. Kampanje promocije zdravlja, koje su do sada pokretane na osnovu iskustava (i podataka) drugih zemalja, sada konačno postaju bazirane na stvarnim zdravstvenim problemima naše populacije. To omogućava, ali i nameće obavezu aktivne promocije zdravlja vezane za zdravstvene probleme karakteristične samo za naše podneblje i otvara prostor za prilagođavanje rada čitavog zdravstvenog sistema, ali i svih faktora šire društvene zajednice – vladinih i nevladinih organizacija, proizvođača, osiguravajućih društava itd. Dužnost, ali i obaveza farmaceuta kao zdravstvenih radnika je da se maksimalno uključe u sve kampanje promocije zdravlja i tako aktivno doprinose u stvaranju uslova za negu i očuvanje zdravlja čitave populacije.

Suzana Miljković
(iz specijalističkog rada)

VREME ZNANJA

Biti odgovoran u savremenom svetu se postavlja kao imperativ.

Da bi bili prihvaćeni svi zahtevi o kvalitetu koje Evropska Unija propisuje, odnosno – kvalitet prema seriji Standarda GMP, ali i propisa kvaliteta FDA, koje važe u SAD, kolektiv bi morao prvo da ima zdrave ljudske resurse. Oni se stvaraju kroz promene organizacije koja uči.

Nastupa vreme učenja i znanja, vreme promena i inovacija baziranih na učenju i kreiranju znanja.

Savremeni svet živi i radi u vremenu velikih i brzih promena. Promene su bitna oznaka vremena u kome delujemo i brzog napretka u skoro svim oblastima života i rada.

Ništa nije večito, sve je podložno promenama, sve se menja i mora da se menja da bi opstalo. Svi društveni i poslovni sistemi su podložni stalnim promenama i prilagođavanju promenljivoj okolini. Dakle ništa nije večito, osim promena.

Savremeni menadžment bi trebalo da obezbedi timski rad i sposobne lidere koji će da vode timove, kroz moderne upravljačke discipline, kao što su: upravljanje promenama i inovacijama, učenje i upravljanje znanjem.

Najvažnije karakteristike timskog rada su :

- Ljudi zajednički rešavaju probleme
- Lakše se rešavaju konflikti
- Timski rad ohrabruje kreativnost
- Članovi tima daju podršku međusobno
- Stvara se međusobna zavist
- Povećava se kvalitet donošenja odluka
- Povećava se zadovoljstvo u radu
- Dobija se sinergijski efekat.

Jasno je da je učenje povezano sa sticanjem znanja i uvođenjem promena.

Da bi uvodili promene i inovirali svoju organizaciju, učenje ne važi samo za pojedince već i za celokupnu organizaciju.

Učenje je proces u kome ljudi na osnovu novih informacija i saznanja menjaju svoje predstave mišljenja, stavove i postaju sposobni za nove akcije i promene.

Pored pojedinaca uče i organizacije. Organizacija uči preko pojedinaca tako što prikuplja i sistematizuje znanja i uobličava ih u određene procese, postupke i procedure koje postaju praksa.

Nastupa vreme učenja i znanja, vreme promena i inovacija baziranih isključivo na znanju i kreiranju znanja.

Uče pojedinci, a takođe uče i organizacije.

Uči se pojedinačno, uči se zajednički.

Uče jedni od drugih, uče slabiji od boljih.

Uči se na osnovu sopstvenog i tuđeg iskustva.

One organizacije koje brže uče, brže stvaraju znanja i koriste ih u praksi, one postaju uspešnije i konkurentnije. Znanja pojedinac nosi sa sobom i može nastati problem ako određeni pojedinci napuste organizaciju, a nema organizovanog sistema učenja i sticanja, prenošenja i zadržavanja znanja na nivou organizacije. To znači da organizaciono učenje treba da dovede do situacije u kojoj znanje organizacije, nije samo suma znanja pojedinaca, već je potrebno da se određena znanja pojedinca pretvore u procedure i standarde koje će koristiti organizacija, odnosno mogu da koriste svi ljudi u organizaciji.

Proces učenja dovodi do menjanja mentalnog okvira ili mentalnog modela koji je usvojen od strane pojedinca. To znači da svaki pojedinac ima usvojene određene pojmove ili pretpostavke koje mu

omogućavaju da razume način poslovanja i funkcionisanja organizacije, ciljeve organizacije, povezanost sa okolinom, zahteve potrošača.

Organizacija uči preko pojedinca tako što sistematizuje i organizuje njihovo znanje, i pretvara ih u standardne postupke i procedure koje su šire dostupne - FLUKTUIRAJUĆA ORGANIZACIJA.

Moderni pristupi i pravci razvoja menadžmenta uvode novi koncept u savremenom menadžmentu, a to je upravljanje znanjem. Savremeni svet sve više prelazi od klasičnog načina upravljanja ljudima, resursima i procesima na upravljanje znanjem, kao osnovu za upravljanje kompanijama. U tom smislu smatra se da upravljanje znanjem predstavlja jedan novi menadžment koncept ili pristup, jednu novu specijalizovanu disciplinu menadžmenta koja se bavi prikupljanjem, širenjem i korišćenjem raznovrsnih znanja za poboljšanje produktivnosti i efikasnosti poslovanja preduzeća.

Preduzeća ne mogu dugo bazirati svoje poslovanje i razvoj na postojećim informacijama i znanjima, već ih moraju stalno inovirati i obogaćivati kako bi mogli brzo i adekvatno da odgovore na promene i zahteve iz okruženja i da inovacijama i promenama učine svoje poslovanje efikasnijim.

Znanja koja poseduju menadžeri vezana za upravljanje ljudskim resursima, upravljanje proizvodnjom, upravljanje kvalitetom i slično, nisu više dovoljna da bi se postigli dobri poslovni rezultati. Danas su potrebne druge vrste znanja, novi menadžeri, novi visoko obrazovani profesionalci, tzv. RADNICI ZNANJA.

Očigledno idemo u revoluciju znanja, a ono će predstavljati osnovnu pokretačku snagu budućeg efikasnog poslovanja.

Već se govori o produktivnosti putem korišćenja znanja. Produktivnost znanja omogućava kreativnost i inovacije neophodne za razvoj i visoke poslovne rezultate.

Takođe, govori se i o kompanijama koje kreiraju znanje, kod kojih je stvaranje i korišćenje znanja način rada i ponašanja celokupne kompanije i svih zaposlenih. Ovaj način rada je karakterističan za kompanije koje rade u oblasti visokih tehnologija, kao što su informacione tehnologije, farmaceutske kompanije i sl.

Društvo bazirano na znanju ili društvo znanja prvi je uveo P. DRUKER. On je govorio o tome da ulazimo u društvo znanja u kome glavni ekonomski resurs više nije kapital, prirodni izvori ili rad, već ZNANJE.

Radnik znanja je po Drucker-u menadžer ili drugi specijalista, koji zna kako da upotrebi znanje na produktivan način, kao što kapitalista zna da upotrebi kapital.

U tom smislu se navodi da znanje nije samo još jedan resurs kao tradicionalni resursi: rad, kapital, zemljište, već jedini značajan resurs danas, koji predstavlja ekonomsku i produktivnu snagu modernih kompanija i razvijenih društava.

Efikasnom primenom upravljačkih metoda i tehnika u upravljanju kompanijama, menadžeri su postali vladajuća sila 20 veka. Oni su dobili moć od vlasnika kompanija i efikasno je koristili da upravljaju ljudima i procesima, te su postali vladajuća sila.

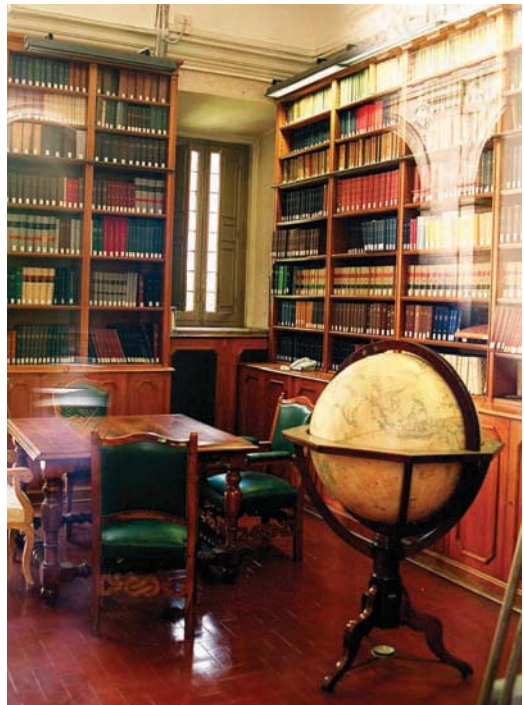
Međutim, u 21. veku nije dovoljno koristiti upravljačke metode, već je potrebno znanje kao pokretačka sila za razvoj kompanije i društva.

Zbog toga moć prelazi od menadžera na one koji stvaraju znanje, a to su: RADNICI ZNANJA.

Kod savremenog menadžmenta, za osnovu razmatranja je uzeto: LIDERSTVO, TIMSKI RAD, UPRAVLJANJE PROMENAMA I INOVACIJAMA, UČENJE I UPRAVLJANJE ZNANJEM, POVEZIVANJE NOVIH PRISTUPA U JEDAN SAVREMENI MENADŽMENT KONCEPT.

Povezanost je više nego očigledna, jer bez učenja nema znanja, bez znanja nema inovacija, bez inovacija nema neophodnih promena koje uvode lideri i njihovi timovi.

Snežana Pavlović
Galenika a.d.

NAJLEPŠI ŠTAND NA IV KONGRESU FARMACEUTA SRBIJE

Uželi da sačuvamo od zaborava „apoteke sa dušom“, Direktorka AU „Beograd“ organizovala je prikupljanje nameštaja, opreme i laboratorijskog posuđa koje se koristilo za izradu magistralnih i galenskih lekova u prošlosti. Stare stonjnice, kase, stručna literatura i farmakopeje prikupljene su iz apoteka AU „Beograd“.

Formiranje zbirke eksponata pre svega ima za cilj njihovo izlaganje u APOTEKARSKI MUZEJ, koji AU „Beograd“ planira da formira tokom 2007. godine.

Na IV Kongresu farmaceuta Srbije u izložbenom prostoru Apotekarske ustanove otrgnuta od zaborava ponosno je stajala restaurirana „apoteka sa dušom“ izvučena iz prašnjavog podruma da ispriča svoju priču.

Život su joj vratile vešte ruke restauratora, a dušu farmaceuti koji su prilazili da je pogledaju, mlađi da se dive, a oni stariji da osete miris apoteke svoje mladosti.

Novi brend Apoteka “Beograd”

GENERALNI SEKRETAR Ministarstva zdravlja Republike Srbije dr. Nevenka Karanović izjavila je u Kragujevcu da su se objavljivanjem Statuta Lekarske komore Srbije u “Službenom glasniku” stekli svi uslovi za konstituisanje njenih organa.

PLAN I PROGRAM RADA SPAS-a u 2007. godini

Savez privatnih apotekara i veledrogerija Srbije po Planu i Programu rada za 2007. godinu, planira sledeće zadatke:

– Osnovne zadatke u razvijanju ličnih sklonosti i stvaralaštva u društvenim, socijalnim, naučnim i humanitarnim aktivnostima koje će se ostvarivati u okviru društva,

– Zaštitu profesionalnih aktivnosti i nadzor nad izvršavanjem profesionalnih dužnosti,

– Potsticanje stručnog usavršavanja,

– Organizaciono učešće u unapređivanju zdravlja, unapređenju kulture informisanja i obrazovanja u oblasti farmacije,

– Istraživanje i eksperimentalni razvoj organizovanja promotivnih predavanja, seminara i okruglih stola,

– Rad na povezivanju i saradnji sa udruženjima u zemlji i inostranstvu, koja imaju iste ili slične ciljeve,

– Utvrđivanje doktrinarnih stavova za obavljanje

privatne apotekarske i veledrogerijske prakse,

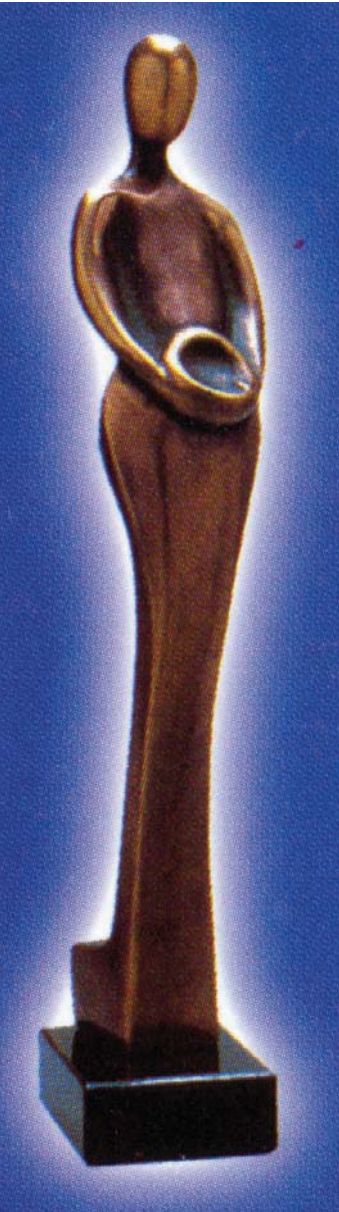
– Posvetiti veću pažnju omasovljavanju članstva, pismenim putem i telefonskim komunikacijama sa vlasnicima apoteka i veledrogerija u Srbiji za učlanjenje u Savez privatnih apotekara i veledrogerija Srbije. Svim apotekama početkom godine dostavićemo obaveštenje o članstvu uz Nalog za prenos sredstava sa iznosom od 6.000 dinara za godišnju članarinu i žiro računom na koji treba da se uplati članarina.

U martu i septembru mesecu održaće se stručni sastanci SPAS-a koji će biti praćeni Seminarima edukacije istaknutih profesora Farmaceutskog fakulteta, a svi prisutni farmaceuti, članice SPAS-a dobijaće Uverenja o prisutnosti.

SPAS ima otvoren sajt na adresi www.spas.org.yu, gde se svi zainteresovani mogu informisati o novostima vezanim za farmaceutsku struku.

Kontakt telefon SPAS-a: Vojka Pelemiš,
011-2-696-308 ili 063-475-153

NAGRADE ZA POSLOVNU IZVRSNOST APOTEKARSKOJ USTANOVI “NOVI SAD”

Svake godine u organizaciji Fonda za kulturu kvaliteta i izvrsnost Privredne komore Srbije dodeljuje se Nacionalna nagrada za poslovnu izvrsnost “Oskar kvaliteta”. Ova prestižna, nezavisna i neutralna nagrada za vrhunske rezultate postignute na unapređenju i razvoju kvaliteta u Srbiji ustanovljena je pre jedanaest godina i do sada je na konkursima za dodelu nagrade učestvovalo oko 100 privrednih i vanprivrednih organizacija.

Ove godine na konkursu za nacionalnu nagradu za poslovnu izvrsnost Apotekarska ustanova “Novi Sad” dobila je specijalna Priznanja poslovne izvrsnosti po dva kriterijuma: nagrade “Upravljanje ljudskim resursima”, i “Zadovoljstvo kupaca/korisnika”.

Dodela nagrada konkursa održana je 09. novembra 2006. u Privrednoj komori Srbije, u okviru manifestacije Svetski dani kvaliteta 2006 - Evropska nedelja kvaliteta.

Apotekarska ustanova “Novi Sad” je među prvim zdravstvenim ustanovama u Srbiji koje su prepoznale značaj kvaliteta za uspešno poslovanje i afirmaciju organizacije. Nakon usklađivanja svog poslovanja po zahtevima standarda ISO 9001:2000 nastavljen je rad na unapređenju sistema menadžmenta kvalitetom i poslovnog sistema. Stalni napori zaposlenih u ustanovi na ostvarenju

principa savremenog poslovanja apoteke, u smislu ostvarenja visokog kvaliteta usluga, povećanja zadovoljstva i ostvarivanja očekivanja korisnika, uvođenja novih usluga (informacije o lekovima i uslugama Apotekarske ustanove preko call centra, komunikacija putem elektronske pošte ili u direktnom razgovoru sa farmaceutom na posebno obeleženom mestu), motivisanost za ostvarenje dobrih kontakata sa korisnicima i ulaganje u edukaciju zaposlenih, doneli su dobre poslovne rezultate ustanove i nagrađeni su dobijenim priznanjima.

Darko Milutinović
Apotekarska ustanova “Novi Sad”

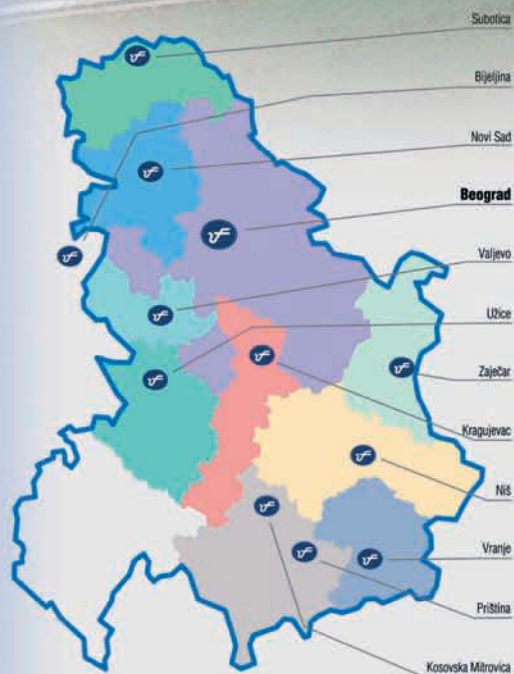
VELEFARM

Snaga puteva zdravlja

Vojvode Stepe 414a
Telefoni 011 30 90 100
Faks 011 46 04 22
www.velefarm.co.yu

POSLOVNI CENTRI

domaći lekovi

uvozni lekovi

medicinska sredstva

pomoćna lekovića sredstva

laboratorijska dijagnostika

medicinska oprema

dental

veterina

PREDUZEĆA

VELEFARM
Lekovi d.o.o.

VELEFARM
Medicina d.o.o.

VELEFARM
Prolek d.o.o.

VELEFARM
SiTra d.o.o.

VELEFARM
Bijeljina d.o.o.

VELEFARM
Sanitarija d.o.o.

VELEFARM
Invest d.o.o.

VELEFARM
Agencija d.o.o.